

Prædiken til 3. s. i advent 2020.

I dele af den trykte presse, eksempelvis seneste udgave af Weekendavisen, anes i øjeblikket en stigende bekymring. Ikke så meget over udviklingen i corona-smitten som over regeringens behandling af pressen, der angiveligt mere og mere savner særligt statsministerens fulde opmærksomhed og respekt. En bekymringen, der som stigende måske også kan tillade sig at se bort fra de finere nuancer i fortællingen.

Vi er - vover jeg at formode - en del borgere, der i det daglige befinder os så langt væk fra magtens korridorer, at der sikkert er mangt og meget, vi ikke har indblik i eller ikke kan overskue, hvad selvfølgelig aldrig kan være idealet for et demokrati, men derfor må nøjes med at tage til efterretning, hvad pressen fortæller os.

Ikke desto mindre er der i dag to personer, hvis skæbne på hver sin måde leder tanken hen på en tid, hvor forholdene trods alt var marginalt værre. En tid før ytringsfriheden og religionsfriheden. Hos os i Danmark fortid, andre steder i verden aktuel nutid.

Johannes Døberen mistede hovedet, fordi han kritiserede den siddende regents tvivlsomme moral. Først sad han længe i fængsel, mens hans skæbne endnu var uafgjort, og det er der, vi i dag møder ham og hans spørgsmål til Jesus. I tilfældet Johannes er det svært at overse, at der trods alt er forskel på, om man lever i et land, hvor kritikken kan koste kritikeren hovedet, eller om man lever i et land, hvor kritikken kan koste magthaverne hovedet. Med hensyn til Lucia – jeg skylder at sige, at Domkirkens børnekor havde planlagt et optog her på Lucia-dagen den 13. december som indledning til gudstjenesten, men har måttet aflyse på grund af coronasituationen. Men vi tager hende med alligevel, Lucia – endte også hun med at miste hovedet.

Inden da var hun ifølge legenden blevet forsøgt solgt til et bordel. Derefter forsøgt brændt. Af en eller anden grund lykkedes ingen af delene. Først ved sværdets hjælp lykkedes det at slippe af med hende.

Lucia, hvis forbrydelse bestod i at hun var kristen, var født i Syrakus på Østkysten af Sicilien i slutningen af det tredje århundrede, under den romerske kejser Diocletian, som i sine sidste regeringsår iværksatte en voldsom forfølgelse netop af de kristne. En forfølgelse, der fik mange til at gemme sig nede i katakomberne, og det var den forbindelse, den unge pige trådte i karakter. Hun var ud af en velhavende familie og havde ressourcer til rådighed. Om natten gik hun ned i

katakomberne og delte mad ud til sine medkristne. For at kunne finde rundt i de mørke gange og samtidig have hænderne fri til arbejdet bar hun lyset på hovedet. Hendes romerske forlovede, der var træt af at se penge, han havde gjort regning på som medgift, blive klattet væk til velgørende formål, meldte hende til de romerske myndigheder, og så fik det ende med de gode gerninger for den da 21-årige pige.

Og igen, hvis man tager de finere nuancer i betragtning, er der trods alt forskel på at leve i et land, hvor man frit kan håne og foragte troen, og at leve i et land, hvor troen kan koste livet. Man skal eller kan selvfølgelig ikke af os danskere kræve taknemlighed over noget, der efter Grundloven er en uantastelig ret. Men perspektiveringer skader ikke. Og der er, sagt i den forbindelse, en grund til, at vi i kirken taler mere om taknemlighed end om rettighed, og endda gerne tager Gud med ind i ligningen ved siden af Grundloven og den borgerlige lovgivning: For uanset, at indøvelse i taknemlighed på det skammeligste kan blive misbrugt af den stærkere, som ikke ejer skam, ændrer det ikke ved, at taknemlighedens udgangspunkt altid er tanken på det, der løfter og bærer, glæder og beriger os, mens rettighedstænkningen som sit fokus har det, der mangler, og som sin konsekvens, at selv det, man kunne have glædet sig over sig over og været taknemlig for, bliver ofret på idealets alter. Hvis ikke fornuften, der tager Gud og det lidt større perspektiv med i sin aftenbøn, når at redde stumperne inden da.

Er du den, som kommer, eller skal vi vente en anden, spørger Johannes Jesus igennem sine disciple. Det er et rigtigt godt spørgsmål. For hvordan kan vi få sikkerhed for det, og hvis vi ikke kan det, skal vi så ikke hellere vente, til vi kan? Og omvendt: Hvis du vitterligt er den, der skulle komme, hvorfor kom du så ikke allerede for en uge siden, eller i foråret, når du måske allerede dengang vidste, at du ville komme? Er der noget, vi ikke ved? Noget, du ikke har fortalt, og som vi bliver nødt til at få undersøgt nærmere...?

Der er et tankevækkende forhold, som ofte overses i forbindelse med beslutninger og handlinger, altså i forbindelse med dette at skulle træffe et valg og foretage en handling. Det gælder på det personlige livs område såvel som i det offentlige liv, på samfundsniveau. Og det er, at: Når man træffer en beslutning og foretager en handling, tager man afsked med både friheden og sikkerheden. For i og med, at man foretager en handling, binder man sig dermed til dette bestemte valg og denne bestemte kurs og har selvsagt derved taget afsked med friheden til alt muligt andet. Og samtidig har

man sagt nej til sikkerheden, for vi kan ikke, før solen brænder ud, være sikre på, at noget som helst af det, vi foretager os på denne jord, er det rigtige.

Sikkerhed, det er en idé, der kun findes på iagttagniveau. Her ved man ganske vist heller ikke, hvad der er det rigtige at gøre. Men det, man som iagttager i hvert fald altid kan notere sig og henlede opmærksomheden på, er, at det, der gøres, kunne være gjort på alle mulige andre måder, hvoraf én måske ville være den helt sikre eller dog sikrere. På iagttagniveau er friheden intakt, alle muligheder stadig åbne og idealet himmelhøjt som på patriarkernes tid.

Da Johannes og Lucia handlede - han ved at tale magten midt imod, hun ved at hjælpe sine forfulgte medkristne - vidste de ikke, om de gjorde det rigtige. Vi tænker i dag, at de gjorde det rigtige, da de fulgte deres samvittighed i stedet for at lytte til de omgivelser, der anså dem for bindegale. Men de kunne ikke vide det.

For den Johannes, vi møder i dag, har situationen i mellemtiden ændret sig. Han er i fængslet blevet henvist til iagttagniveauet, hvor han pludselig har fået god tid til at studere Jesu gøren og laden og stille sine kritiske spørgsmål: *Er du den, som kommer, eller skal vi vente en anden?*

Hvad svarer Jesus? Han henviser til de håbstegn, der breder sig rundt omkring, alt det der er at glæde sig over i den nye tid, som Johannes jo selv var med til at indvarsle og forberede. Minder han tilhørerne om. Og så gør han følgende tilføjelse til sit svar: *Salig er den, der ikke forarges på mig.* For selvfølgelig er der nogen, der står og råber oppe fra tribunerne, fordi de ved bedre. Og sådan var det måske også engang, da profeterne og de hellige skrifter sad inde med den absolutte sandhed.

Men det er så her, det kommer til at handle om teologi, om kristendom, om Guds menneskevordelse i Jesus fra Nazaret – for nu at foregribe det budskab, vi forbereder os på i adventstiden. For da Gud blev menneske i Jesus fra Nazaret, som budskabet lyder, var det et ja til menneskeligheden som et nyt kompas for livet imellem os med alt, hvad det betyder. Men det var samtidig Guds nej til noget andet. Et nej til den sandhed, der ikke vil betale kærlighedens pris; en nej til den frihed, der ikke tager ansvar; et nej til den sikkerhed, der kræver uden at handle.

Under et diktatur, hvor et liv intet har at sige, skal borgerne hverken tænke eller tale eller gøre noget som helst andet, de ikke har fået besked på. Med mindre de som Johannes og Lucia vil have

hovedet hugget af. I et demokrati, hvor ytringsfriheden og religionsfriheden og alt sådant er vores ret, er faren i kølvandet på denne ret til gengæld, at al opmærksomhed samler sig om, hvad de andre skylder os, og ikke om, hvad vi selv bidrager med.

Det er skade, og det er måske, hvis vi taler om grunde til bekymring, det egentligt bekymrende i øjeblikket: at vi glemmer det, friheden også betyder. Nemlig, at der ingen fripladser er i et demokrati, hverken for borgerne, politikerne eller den såkaldt frie presse. Hvis vi derfor vælger at se bort fra nuancerne i vores fortælling om det ene og det andet, så bliver den virkelighed, vi bereder for hinanden, også uden nuancer. Hvis vi forbeholder os retten til en ubehagelig tone, bliver virkeligheden også ubehagelig. For det kan vi være sikre på: der afregnes altid 1:1 ude i virkelighedens verden som svar på enkeltes gøren og laden.

Det handler om politik, medier og samfundsliv, ja, men til syvende og sidst dog mest om teologi og kristendom! For det lader sig ikke benægte, at udfordringen fra Guds menneskevordelse i Jesus Kristus intet steds er større end i kirken. Eller sagt på en anden måde: Intet steds er fristelsen til ikke at tage Guds menneskevordelse alvorlig større end i kirken! For af det forhold, at kirken udgør et rum for sig selv på kanten af samfundet - og også fortsat skal gøre det for med et udtryk fra Sjællandske Lov at kunne være hver mands hjemhus - følger let en forestilling om, at det gør Gud så også stadig. Befinder sig uden for. Og så bliver kirken et sted, hvor ideen om den absolutte sandhed kan dyrkes og tilbedes uafhængigt af virkeligheden, og hvorfra man med Gud i hånden kan polemisere hen over muren imod moderniteten, materialismen, kapitalismen, selviskheden (altid selviskheden!), foruden den pædagogiske, psykologiske og andre eliter angiveligt uden åndelig horisont, og hvem der ellers går rundt derude. Der kan formuleres rigtigt mange sandheder om virkeligheden, når den ses på afstand.

Men den sandhed, vi, og da særligt omkring advent jul skal, erindre os, er, at vi er mennesker sammen derude. At vi er nødt til at finde ud af det sammen og tage ansvar sammen. Og at svaret på Johannes Døberens spørgsmål var, at Gud ikke står uden for og ved bedre for derefter at gøre alt vort til intet, men selv bærer med, hjælper og trøster, forsoner og mildner, glæder og oprejser i det, som er og bliver, og når vi slipper grebet, ikke slipper grebet om os. Det har vi i den grad brug for at erindre. Glædelig søndag, glædelig advent! Amen.

